

AÇILIŞ KONUŞMASI

Prof. Dr. Ahmet SELAMOĞLU
Kocaeli Üniversitesi İİBF, ÇEEİ Bölüm Başkanı

Değerli Konuklar,

Sevgili Öğrenciler,

Üçüncü Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu'na ve Kocaeli Üniversitesi'ne hoş geldiniz.

Üniversitemizde sizlerle birlikte olmaktan, temel insan hakları bağlamında “insan” olmaktan kaynaklı bireyin, toplumun ve aslında yaşamın ayrılmaz parçası olan “Sosyal Haklar” temalı sempozyumda birlikte düşünüyor ve tartışıyor olmaktan mutluyuz.

Sosyal hakların gelişiminde; toplumsal dinamiklerin, toplumsal muhalefetin sabırlı, çetin mücadelesinin büyük rol oynadığını ve esasen sosyal hakların böyle bir zeminde gelişim gösterdiğini biliyoruz. Tarih, insanların ve toplumların bu gerçekliği öğrenebilecekleri zenginliklerle doludur.

Bugün ise ümit etmek istiyorum ki, toplumlarımız, günümüz dünyasının da geçmişten farklı olmaksızın, toplumsal muhalefetin, toplumsal dinamiklerin sabırlı, çetin ve barışçıl mücadelesine ihtiyaç duyduğunun farkındadır.

İlk iki sempozyumun açılış konuşmalarını okuduğumda ve bugün, Sempozyum'un açılış konuşması için düşüncelerimi toparlamaya çalıştığımda, sosyal haklar bağlamında en önemli sorunun “toplumsal farkındalık” olduğunu düşünüyorum.

Sosyal hakların, temel insan hakları bağlamında birey ve toplum yaşamının vazgeçilmez parçası olduğunun özümsemesi; siyasal, medeni, sosyal, ekonomik ve kültürel hakların sınıflandırılmadan, bir bütün olarak içselleştirilmesi; popüler söylemle, küreselleşen ve hızla avucumuzun içine girecek kadar küçülürken aynı zamanda hızla parçalanana dünyada, Mesut Gülmez hocamın ifadesiyle, “sosyal” nitelemesi ile belki de “sosyal hakların” haklar bağlamında önceliğinin vurgulanması, günümüz dünyasının “farkındalık” sorunu ile birlikte düşünüldüğünde, hayli meşakkatlidir.

Polanyi'nin “Ondokuzuncu yüzyıl uygarlığı çöktü” ifadesinin günümüz için de geçerliliğini vurgulamak, karamsar bir yaklaşım mıdır? Ekonominin toplumsal ilişkiye uzak, ancak

toplumsal ilişkiyi, yaşamı her yönüyle biçimlendiren yüzü, “piyasa”, benden önceki neslin bilmediği ama benim neslimin yüzleştiği “çalışan yoksullar”, “sosyal dışlanma” gibi olguları birer gerçeklik olarak ortaya koyarken, sizleri, gelecek neslin yüzleşeceği gerçeklikleri düşünmeye davet ediyorum.

Bugün, tüm dünyanın boğuştuğu işsizlik sorununun, bizim öğretimimize göre çözümlenebileceğini düşünmek yerine, tam istihdamı incelemek yerine, gelecek nesil, kendisine, işsizlik gerçekliği ile yaşamayı öğretecektir. Üretim ekonomisinin hızla küçülerek istihdam önceliğinin değersizleştiği, finansal ekonominin ve finansal büyüklüklerin belirleyicilik kazandığı, işsizlik olgusunun sadece sayısal verilerle anlatılmasına çalışılırken günümüz ekonomik krizinin işgücü piyasalarına ve şüphesiz topluma bıraktığı örgütsüzlük, güvencesizlik, düşük gelir ve uzun çalışma süreleri gibi tortularla günümüz dünyasında sosyal hakları düşünmek, belki de düşlemek, toplumsal farkındalığa ve devletin “sosyal” niteliğine vurgu yapmak hayli zordur.

Bugün, bu zorluğa ve küreselleşmenin yarattığı yeni eğilimlere rağmen Sosyal Haklar Sempozyumu için birlikte olmamız çok önemlidir. Üstelik 18 Ekim 1961 tarihinde Cahit Talas Hocamızın da Çalışma Bakanı olarak katıldığı, Avrupa Konseyi’ne üye devletlerin Bakanlar Komitesi üyelerinin Torino’da imzaladığı Avrupa Sosyal Şartı’nın 50. yıldönümünde...

Aslında karamsar olmamasına çaba gösterdiğim ancak başaramadığım bu açış cümlelerine rağmen, iyimser olmayı gerektiren toplumsal dinamiklerin varlığını da göz ardı etmemek gerekir. Sadece bugüne dair bir örnek olarak öğretmenler, avukatlar, maden işçileri, ulaşım işçileri, hemşireler, doktorlar gibi değişik meslek gruplarını temsil eden sendikalar, meslek birlikleri ile öğrencilerin de destek verdiği, “Wall Street’i işgal et” sloganı ile bilinen toplumsal muhalefet dikkat çekicidir. Benzer muhalefetlerin farklı ülkelerde de gözlemlendiğini ve devletin “sosyal” niteliğini hatırlatıcı çabaların yeniden önem kazanabileceğini unutmamak gerekir.

Bu yıl, Sempozyumun ana konusu olarak insan haklarından yalnızca hukuksal değil eylemli olarak da yararlanmadaki önem ve işlevi nedeniyle, “Sosyal Şart’ta Ayrımcılık Yasağı ve Türkiye” belirlendi.

Ayrıca Düzenleme Kurulu olarak ülkemizde öğretimi ve yargının önemsemediği, oysa uluslararası yargı kararları sonucu Türkiye’nin önemli sıkıntılar yaşadığını bildiğimiz “sosyal hakların yargılanabilirliği / dava edilebilirliği” sorunu konusunda uzman konuşmacıların davet edilmesine öncelik verdik. Bu konunun, ülkemiz ve Avrupa öğretisinden yetkin akademisyenlerin katkısıyla tartışılması, Sempozyum açısından ayrı bir önemdedir.

Sosyal hakların dava edilebilirliği konusunun, sosyal hakların “uluslararası” hukuksal çerçevesi, Anayasa’nın 90. maddesinin son fıkrasında yer alan “temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyumsuzluklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır” düzenlemesi ve güncel yeni anayasa tartışmaları bağlamında önemli olduğunu vurgulamak isterim.

Son sözler olarak, Sempozyum’un düzenlenmesine katkılar için teşekkür etmek isterim.

Öncelikle Sosyal Haklar Sempozyumu’na bu yıl “davetli konuşmacı” olarak katkılarını sunan Sosyal Haklar Avrupa Komitesi üyesi Prof. Petros Stangos’a ve Sosyal Haklar Avrupa Komitesi yürütme sekreteri Régis Brillat’ya, alandaki uzmanlıkları bilinen Prof. Jean-François Akandji-Kombé ve Prof. Diane Roman’a teşekkür ederim.

Sempozyum sürecinin başından itibaren Sosyal Haklar Avrupa Komitesi ile görüşmeleri yürüten ve aynı zamanda bildiriyle katkıda bulunan, Komite üyesi Prof. Rüçhan Işık’a teşekkür ederim.

Her yıl birlikte olduğumuz, Sosyal Haklar Sempozyumlarına ilk adımını attıran Prof. Nergis Mütevellioğlu’na, Bilim Kurulu üyelerimize ve bildirileri ile sempozyuma katkı veren değerli meslektaşlarıma teşekkür ederim.

Değerli hocam uygun görürse, Sempozyumların “emektarı” olarak tanıtmak istediğim Prof. Mesut Gülmez’e teşekkür ederim.

Avrupa Konseyi’ne, sempozyum kitabının basılmasını bu yıl da üstlenen Petrol-İş Sendikası ve Genel Başkanı Sayın Mustafa Öztaşkın’a, her yıl desteklerini esirgemeyen İş Müfettişleri Derneği ve Genel Başkanı Sayın İlhan Tuncer ile Başkan Vekili Sayın Selahattin Çetindağ’a, Belediye-İş Sendikası ve Genel Başkanı Sayın Nihat Yurdakul’a, bu yıl ilk defa Sempozyumu destekleyen kuruluşlar arasına katılan Koop-İş Sendikası ve Genel Başkanı Sayın Eyüp Alemdar’a, TOLEYİS ve Genel Başkanı Sayın Cemail Bakındı’ya teşekkür ederim.

Bugün bizlere kapılarını açan, ev sahipliği yapmamıza imkan tanıyan Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanımız Prof. Dr. Abdurrahman Fettahoğlu’na ve Rektörümüz Prof. Dr. Sezer Ş. Komsuoğlu’na teşekkür ederim.

Son olarak tüm bölüm arkadaşlarıma ve özellikle Feyza Turgay’a teşekkür ediyorum. Sempozyum öncesi çalışmalar ve tebliğlerin genç bir bölüm olarak birikimlerimize katkı vereceği şüphesizdir.

Saygılarımla.

Ahmet Selamoğlu